

Павленко І.В.,

аспірантка 2 року навчання (КПІ, ФСП)

ВИНА ПРИ НЕЗАКОННОМУ ПРОВЕДЕННІ АБОРТУ

У ст. 23 Кримінального кодексу (далі в тексті – КК) України визначається, що виною є психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої цим Кодексом, та її наслідків, виражене у формі умислу та необережності [1; 19].

Оскільки вина є обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони, то її з'ясування є необхідним з точки зору встановлення всіх елементів складу злочину. Як відомо доктрина і закон виділяють дві форми вини – умисел і необережність. Умисел може бути прямим або непрямым. Необережність, в свою чергу, поділяється на злочинну самовпевненість та злочинну недбалість.

Склад «Проведення абортів особою, яка не має спеціальної медичної освіти» (ч. 1 ст. 134 КК України) характеризується умисною формою вини. Приступаючи до проведення абортів, винний в силу відсутності у нього медичної освіти усвідомлює суспільно-небезпечний характер свого діяння, передбачає суспільно-небезпечний наслідок – переривання вагітності, і бажає його настання. Якби винний не бажав настання переривання вагітності, то відповідно, він би взагалі не приступав до проведення маніпуляцій з проведення абортів. Іншими словами, свідомістю винного охоплюється не тільки усвідомлення суспільної небезпечності діяння і його наслідку, але й бажання досягнути цього наслідку, а саме переривання вагітності. Таким чином, склад злочину, відповідальність за який передбачена ч. 1 ст. 134 КК України характеризується умисною формою вини, а саме прямим умислом.

Склад «Незаконне проведення абортів, якщо воно спричинило тривалий розлад здоров'я, безплідність або смерть потерпілої» (ч. 2 ст. 134 КК України) характеризується подвійною формою вини. А саме: щодо

проведення абортів – умислом; щодо вказаних наслідків – необережністю. Лише таке розуміння психічного ставлення особи до незаконного проведення абортів і наслідків, які він потягнув, дає нам повну картину того, що це і є саме цей склад злочину, а не будь-який інший. На це звернув увагу і І.І. Горелік, який пише: «проведення абортів за наявності умислу на спричинення смерті або інших тяжких наслідків перетворюється в більш тяжкий злочин і повинно розглядатися як умисне вбивство або умисне тяжке тілесне ушкодження»[2; 96]. Таку ж позицію займає і М.І. Загородніков: «якщо винний при проведенні кримінального абортів байдуже ставиться до можливості настання смерті, допускає її, то у випадку смерті потерпілої, такого роду діяння слід розцінювати не як аборт, а як вбивство з непрямым умислом»[3; 137].

Оскільки, як ми встановили, ставлення винного до наслідків можливе лише у формі необережності, то на нашу думку, це повинно бути відображене в кримінальному законі.

Враховуючи все вищезазначене, встановлення форми вини є дуже важливим, оскільки за різних обставин може мати місце різна кваліфікація злочину, а відтак, і призначене різне покарання. А тому на підставі вищевикладеного автор пропонує викласти ч. 2 ст. 134 КК України в наступній редакції:

«Незаконне проведення абортів, якщо воно з необережності спричинило тривалий розлад здоров'я, безплідність або смерть потерпілої, карається (...)

На думку автора, запропонована редакція норми на практиці полегшить вирішення питання щодо кваліфікації злочину, коли в результаті незаконного проведення абортів наступив тривалий розлад здоров'я, безплідність або смерть потерпілої.

Використана література:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року. Упоряд. та передне слово: М.І. Мельник, М.І. Хавронюк/ М.І. Хавронюк категорії злочинів і санкції Особливої частини: наукові дослідження та деякі висновки. За ред.

М.І. мельника. – А.С.К., 2001. – 304 с.

2. Горелик И.И. Ответственность за поставление в опасность по советскому уголовному праву. Минск, издательство «Высшая школа», 1964. – 193 с.
3. Загородников Н.И. Преступления против здоровья, изд-во «Юридическая литература», 1969 168 с.